

(א) רש"י מ"ו, ט' וימא מ"א, א' לקמן מט"ו, (ב) וילעל לר"י, (ג) ונדרים כ"ה, (ד) ו"ד"ה ומ"א,

תורה אור השלם
1. וְכִי יִבַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וְזָמַת קִשְׁלוֹ יִשְׁקַל הַשׁוֹר וְלֹא יֵאָבֵל אֶת בְּשָׂרוֹ וּבִעַל הַשׁוֹר יָקָם; שְׁמוֹת כֹּה כֹּה
2. וְכִי יִבְצֹו אֲנָשִׁים וַיִּגְבְּפוּ אִשָּׁה חֲרָה וַיִּבְצְאוּ יְלֵדֶיהָ וְלֹא יִזְדָּה אֶסּוֹן עֲנִישׁ יַעֲשֶׂה בְּאֶשֶׁר יִשְׁתִּי עִלְיוֹ בְּעַל הָאִשָּׁה וְזָמַת שְׁמוֹת כֹּה כֹּה

הגהות הב"ח
(א) הוב"ד ד"ה גבי וכו' לא נפיק מלש אלא מהלכות. ג"כ ס"א ובעל בהמנח גביס"א מיהא ס"א ע"כ למהודיה ולי"ג ע"כ ופוסט דעשת נפק מלשנים:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה כתב וכו' בדפ"י לעיל. דף לה ע"א מוס' ד"ה דל"כ:

מוסף רש"י
יציבא. אורחי (שורבין ס.ו.)

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מב.

עין משפט
גד מצוה

גב א ב מיי פ"א מהל' נקי ממונ הלכה ג: גר א ד ה מיי פ"ד מהלכות חובל ומזיק הלכה ה' סמג עשין ע טוש"ע ח"ת סי' תכג סעיף א וסעיף ד:

הא תם מיחייב. לא צעי למימר תם שמחויב ממה שהמועד פטור לאטו משום דלא צעי למימר יהיה פטור יותר אלא ה"ק דמועד יהיה פטור שאלו למיזבו בהעלאתו יותר מתם והא דקאמר יציבא צארעא משום דאמתות הקל שאין משלם אלא מגופו חייב דא מועדת לא כ"ש:

כתב רחמנא בע"ה השור נקי דפטור. ואנטרין דלמיכתב אנשים דאי לא כתב אלא בעל השור נקי הוא מוקמינן נקי מחזי כופר והוא מחייבין זין תם זין מועד דממי ולדות אכל השתא דכתיב אנשים למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אמת דלא להוי יציבא צארעא וכו': **כתב רחמנא בע"ה השור נקי תם פטור ומועד חייב.** ונקי מדמי ולדות דקמינן לאו לפוטרו מדמי ולדות אנטרין אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוי פטרינן נמי במועד דלא מחייב הכתוב במועד אלא במקום שחייב בתם כדפרישתי לעיל (ת.ו.) ולהכי כתב אנשים דליתי נקי לגלויי עליה דלא משתעי אנשים ולא שורים אלא בתם והא דמתיב בהחובל (לקמן דף ע"א.) שור אין משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות משמע דלא צעי במועד דמשלם נ"ש ועוד דומיא דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הדיא כר"ע אחי"א:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים ב"ו. דגזי בושת כתיב כי ינצו אנשים יחדו איש ואחיו דמאיש צעמיטו לא נפקא אלא ע"כ לחודיה וריפוי ושבת נפקא מהא דלאמרינן בהמניח (לעיל דף ג.) ואפילו לר"ע דמאיש צעמיטו נפקי כולהו מודה הוא דבושת לא נפיק מיניה אלא ע"כ וריפוי ושבת שרגילין להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מוס אכל בושת דרגיל להיות רוב פעמים בלא חבלה לא נפיק מאיש אלא מאנשים (ב.) וא"ת וריפוי ושבת זין לר"ע וזין לרבנן לילף מאנשים דכתיב גבי ריפוי ושבת וכו' יציבון אנשים וי"ל דקיס ליה לגמרא דההוא אנשים אחא לדרשא אחרינא ומאי טעמא נמי א"ש דלא פריך גבי ריפוי ושבת נמי נימא הכי אכל ההוא דבושת קיס לן דלמעוטי שורים אחא והא דלא פריך

משכח רבצני. צרישא שקיל להו וכי הדר משכח זוטרי שקיל. הכא נמי אע"ג דרציה גדולה אמר ליה צרישא כי הדר משכח רציה זוטרי אחריה ניהליה: משכח זוטרי. צרישא שקיל להו סבר דלמנא לא משכח אחריה וכי הדר משכח רבצני ולית ליה מנא כולי האי

דלמחוקיהו לכולהו שדי זוטרי ושקיל רבצני. ה"ג המית אמר ליה צרישא דלכתי לא הוה ידע ליה מילתא דעדיפא מיניה כי הדר משכח הך הדר ציה מקמייתא: מדמי ולדות. נגח את האשה וינצו ילדיה: כי ינצו אנשים. ונגפו אשה הרה ולא שורים: אף שורים. דפטור להו קרא מועדים **רחמנא ובעל השור נקי.** למימר דלא דרשינן אנשים ולא שורים הדומין לאנשים אלא תם פטור ומועד חייב: **גזי בושת נמי.** דקיימא לן (לקמן דף ע"א.) שורו שצייש פטור ונפקא לן ממי ינצו אנשים יחדו איש ואחיו וקרבה אשת וגו' וקפוחה את כפה"ה ממונ דהיינו בושת נימא הכי כו': **וכ"ס ה"ג.** דלרבי יוסי הגלילי משלם מועד ממון בושת: **אלא אביי ורבא דאמרי סרוייהו.** להכי אנטרין דאי מדר"ע הוה אמנא אנשים ולא שורים הכי מידרש אנשים הוא דכי יש אסון צאשה לא יענשו דממי ולדות דקס ליה דברכה מיניה אכל שורים אפילו יש אסון יענשו דממי ולדות דליכא צה חיונ מיתה כתב רחמנא כו': **אנו בחסון תליא מילתא כבוונה תליא מילתא.** ואפילו יש אסון צאשה יענשו אס נתכוין לחצירו דסבירא ליה לרב אלא כר' שמעון דאמר בנמ' סנהדרין צאלו הן הגשרפין (דף ע"ט.) נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וחייב ממון ולית ליה דמנא דכי חזקה דאמר לא חלקת דנא זין מתכוין לשאין מתכוין לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ולא יהיה אסון דקרא בחצירו קדריש ליה אס אין אסון בחצירו אפילו יש אסון צאשה יענשו וכיון דאנשים אחיכא דיש אסון נמי יענשו אשתכח דלמעוטי שורים זין גיש אסון זין צשאין אסון ובעל השור נקי למה ליה: ונימא

גבי ע"כ נמי נימא הכי דכתיב איש צעמיטו ולא שור צעמיטו ולא שור דומיא דאיש כו' משום דניחא ליה למפרך מקרא דאנשים דומיא דההיא דאחרי צה: **בבבונה תליא מילתא.** פ"ה דס"ל כר"ש דאמר צאלו הן הגשרפין (סנהדרין דף ע"ט.) ויש נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וכיון דפטור ממיתה חייב דממי ולדות דלית ליה דמנא דכי חזקה דאמר לא חלקת דנא זין מתכוין לשאין מתכוין לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ולא יהיה אסון דקרא בחצירו קדריש ליה אס אין אסון בחצירו אפילו יש אסון צאשה יענשו וכיון דאנשים אחיכא דיש אסון נמי יענשו אשתכח דלמעוטי שורים זין גיש אסון זין צשאין אסון ובעל השור נקי למה ליה: ונימא

גבי ע"כ נמי נימא הכי דכתיב איש צעמיטו ולא שור צעמיטו ולא שור דומיא דאיש כו' משום דניחא ליה למפרך מקרא דאנשים דומיא דההיא דאחרי צה: **בבבונה תליא מילתא.** פ"ה דס"ל כר"ש דאמר צאלו הן הגשרפין (סנהדרין דף ע"ט.) ויש נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וכיון דפטור ממיתה חייב דממי ולדות דלית ליה דמנא דכי חזקה דאמר לא חלקת דנא זין מתכוין לשאין מתכוין לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ולא יהיה אסון דקרא בחצירו קדריש ליה אס אין אסון בחצירו אפילו יש אסון צאשה יענשו וכיון דאנשים אחיכא דיש אסון נמי יענשו אשתכח דלמעוטי שורים זין גיש אסון זין צשאין אסון ובעל השור נקי למה ליה: ונימא

גבי ע"כ נמי נימא הכי דכתיב איש צעמיטו ולא שור צעמיטו ולא שור דומיא דאיש כו' משום דניחא ליה למפרך מקרא דאנשים דומיא דההיא דאחרי צה: **בבבונה תליא מילתא.** פ"ה דס"ל כר"ש דאמר צאלו הן הגשרפין (סנהדרין דף ע"ט.) ויש נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וכיון דפטור ממיתה חייב דממי ולדות דלית ליה דמנא דכי חזקה דאמר לא חלקת דנא זין מתכוין לשאין מתכוין לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון ולא יהיה אסון דקרא בחצירו קדריש ליה אס אין אסון בחצירו אפילו יש אסון צאשה יענשו וכיון דאנשים אחיכא דיש אסון נמי יענשו אשתכח דלמעוטי שורים זין גיש אסון זין צשאין אסון ובעל השור נקי למה ליה: ונימא